

Commissie ATTENT 18 januari 2017

Naar een internationaal verbod op kernwapens in 2017 Optie voor een humanitaire benadering

In april 2016 hadden 9 landen¹ ongeveer 15.395 kernwapens in hun bezit, waarvan 4.300 opgesteld bij operationele troepen. 90% is in handen van de VSA en Rusland. Volgens het Stockholm International Peace Institute (SIPRI) blijven de VSA en Rusland - met dank aan multilaterale en unilaterale beslissingen - hun arsenaal aan wapens verminderen, maar neemt het tempo af. Sinds enkele jaren voeren deze twee landen een grootschalige en dure modernisering van hun nucleaire overbrengingssystemen, kernkoppen en productiefabrieken door én willen deze nog uitbreiden. De andere kernwapenlanden die lid zijn van het Non-Proliferatieverdrag, NPV² (VK, Frankrijk en China) zijn begonnen of zijn van plan hun arsenaal eveneens te moderniseren.³ De 5 kernwapenlanden die permanent lid zijn van de VN Veiligheidsraad⁴ zijn van plan hun arsenaal voor onbepaalde tijd te behouden. Transparantie bij alle bezittende landen is ver te zoeken.

In 1968 werd het Non-Proliferatieverdrag opgestart. 189 landen hebben dat verdrag ondertekend. Vijf landen doen niet mee: India, Pakistan, Israël, Noord-Korea en Zuid-Soedan. Dat verdrag bevat drie pijlers: (1) verspreiding van kernwapens voorkomen; (2) samenwerking voor vreedzaam gebruik van kernenergie; en (3) streven nucleaire ontwapening en complete en volledige ontwapening.

¹ VSA, Rusland, China, VK, Frankrijk, Pakistan, India en de Democratische Volksrepubliek Korea of Noord-Korea.

² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Non-proliferatieverdrag>

³ <http://www.demorgen.be/buitenland/vs-en-rusland-verminderen-maar-moderniseren-kernwapens-b114945e/>

⁴ VSA, Rusland, China, VK en Frankrijk.

Om de 5 jaar heeft er een Herzieningsconferentie plaats, met 4 tussentijdse PrepComs. De laatste vond plaats in mei 2015. Er werden geen doorslaggevende resultaten geboekt en de conferentie slaagde er niet in tot een algemeen gedragen slotdocument te komen. Al meer dan twee decennia worden onderhandelingen naar nucleaire afbouw tegengehouden. De volgende NPV PrepCom is in mei 2017 in Wenen. Pax Christi International zal daarbij actief aanwezig zijn.

Humanitaire benadering

In 2013 en 2014 werden er drie internationale conferenties georganiseerd betreffende de humanitaire gevolgen van kernwapens (Noorwegen, Mexico en Oostenrijk). Naast meer dan 150 landen, waren het maatschappelijk middenveld, internationale organisaties en de Hibakusha's (overlevenden van de nucleaire bombardementen op Hiroshima en Nagasaki) aanwezig.

De humanitaire insteek is de nieuwe benadering: de gevolgen van het bezit, dreigen met en gebruiken van kernwapens zijn catastrofaal (anti-persoonsmijnen, clusterbommen). De Heilige Stoel en Pax Christi International zitten sinds 8 december 2014 op dezelfde golflengte: kernwapens zijn illegaal en immoreel. Streven naar een kernwapenvrije wereld is de doelstelling.

Open Ended Working Group, VN Genève, augustus 2016

Een overgrote meerderheid van 107 landen steunde in augustus 2016 een voorstel om in 2017 onderhandelingen te starten voor een nieuw internationaal verdrag betreffende een verbod op kernwapens. België en de meeste NAVO landen doen daar (voorlopig) niet aan mee.

De Algemene Vergadering van de VN (First Committee) stemde op 27 oktober 2016 een resolutie om de onderhandelingen in 2017 op te starten. 123 landen stemden voor, 38 landen tegen en 16 onthoudingen. Met

uitzondering van Nederland (onthouding) hebben alle NAVO landen tegen gestemd. De resolutie zegt dat op 27 - 31 in maart 2017 de gesprekken zullen aanvangen en open staat voor alle lidstaten. De tekst stelt te streven naar een “legaal bindend instrument om kernwapens te verbieden en leidend naar een totale eliminatie”. De onderhandelingen gaan verder in de periode van 15 juni - 7 juli 2017 in New York. Pax Christi International zal in samenwerking met internationale coalities zoals ICAN⁵ beleidsbeïnvloedend werk verrichten.

Het maatschappelijk middenveld doet er alles aan om actief te kunnen deelnemen aan de onderhandelingen (zoals bij de landmijnen en clusterbommen). Dit verdrag kan dan worden geplaatst bij de andere verdragen betreffende massavernietigingswapens (biologische en chemische wapens). Implementatie is dan wel de boodschap.

Knelpunten

- NAVO/VS versus Rusland
- Noord-Korea versus Zuid-Korea
- Israël en kernwapens - Klokkenluider Mordechai Vanunu
- De Iran overeenkomst van april 2015
- Tactische kernwapens van de VS in Turkije aan de grens met Syrië - verplaatsing naar Roemenië?
- Het Midden Oosten vrij van massavernietigingswapens
- Pakistan versus India
- Geen medewerking van NAVO aan humanitaire benadering; wel verdere medewerking via NPV proces.
- Technologische transformatie. Nieuwe conventionele wapens even vernietigend! Naar een Cybermacht: Cyber-oorlogsvoering = informatie/volks-oorlogsvoering.⁶
- Terreurdreiging.

⁵ <http://www.icanw.org/>

⁶ Belgische land-, zee- en luchtmacht krijgt in 2019 versterking: cybermacht.

- VSA President Donald Trump en nucleaire wapens. Hij beschikt over de nucleaire codes.⁷

Wat doen?

- Maak anderen duidelijk dat België op vlak van kernontwapening niet op het rechte pad zit - dat in tegenstelling met de voortrekkersrol van België bij de totstandkoming van de verdragen voor verbod op landmijnen en clustermunities.
- Laat parlementaire interpellaties stellen met de vraag naar een constructieve rol van België in het streven naar een algemeen verbod op kernwapens.
- Schrijf een brief gericht aan de Belgische ambassadeur bij de VN.⁸
- Waarom wil België dure gevechtsvliegtuigen kopen?⁹ Buitenlandse Zaken sluit aankoop van 34 nieuwe gevechtsvliegtuigen met nucleaire capaciteit niet uit. In gebruik name is voorzien in 2023.¹⁰ Sluit in elk geval een dubbel gebruik uit (conventioneel en nucleair).¹¹
- Netwerken om tactische VS kernwapens weg te krijgen uit Europa (Duitsland, Nederland, België, Italië en Turkije).¹²
- Focus op “ontwapenen om te ontwikkelen”. Ban ki-Moon: “onze wereld is overbewapend en de vrede is ondergefinancierd”.

Paul Lansu

Antwerpen, 18 januari 2017

⁷ <http://www.economist.com/news/briefing/21709999-mr-trump-will-soon-control-americas-nuclear-codes-donald-trump-and-nuclear-codes>

⁸ <http://nuclearban.org/#write-to-your-fm>

⁹ https://www.facebook.com/events/206449376401664/?active_tab=about

¹⁰ <http://www.demorgen.be/politiek/opvolger-f-16-kan-wellicht-kernwapens-dragen-bb9cafea/>

¹¹ Zie Willem Staes, Pax Christi Vlaanderen:

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2751185>

¹² Een Europese werkgroep van ICAN gaat door op vrijdag 19 januari 2017. Contact = Willem Staes, willem.staes@paxchristi.be